

zamogli trije ali štirje ljudje čez zimo preživeti. Se ve de setev in njeno gleštanje mora po danim poduku (v 51. listu Novic) skerbno opravljeno biti. — Kér si je kmetijska družba precej korúnoviga semena nabrala, ga bo rada tistim kmetovavcam brez plačila podarila, ki ga želijo sejati. Naj se tedej vsak, kdor korúnoviga semena dobiti želi, v pisarnici c. k. kmetijske družbe v Salendrovih ulicah Nr. 195 v Ljubljani za-nj oglasi.

Vredništvo.

Nova svečava.

Žlahtni gosp. Frankenstein, vrednik obertniskiga časopisa v Gradci, je našel novo svečavo, ki po njegovim oznanili preseže vse dozdej znane luči, in sicer takó, de se več ko pol svečave prihrani, zraven tega pa vunder šestkrat svetlejši luč dobí. Ta svečava se zamore za razvetljenje stanic pa tudi ulic rabiti. Kdor si hoče tako svečavo napraviti, od ktere bomo kmalo kaj več povedali, naj se oberne na gosp. Frankensteina v Gradec.

Pravi vzrok krompirjeve bolezní.

(Ne iz kmetijskiga, ampak kristijanskiga ozíra).

Veliko veliko vzrokov krompirjeve bolezní je bilo že brati v nemških časopisih, kakor tudi v naših Novicah, ktere so si mnogi ali s premišljevanjem naravnih postav, ali le kakor v nekakih sanjah domišljevali in jih razglasovali; edino praviga vzroka krompirjeve gnjilobe pa vunder še nihče naravnost ni hotel imenovati: ali ne smemo se sramovati, óčitno spoznati, de pravi vzrok te nadloge, ktera je celo Evropo bolj in menj zadela, je volja modriga pravičniga Bogá, kteri še ni vsih naravnih postav ljudém natanjko preglédati dal, in ktere on tudi preurediti zna, de svoj namén doseže. Ravno nekaj taciga je on zdaj s krompirjem storil, in sicer gotovo iz dobriga naména le zató, kér je njegovi pravični dobrotljivi modrosti tako dopadlo, de bi s to šibo v svoji róki človeško ošabno in prederzno bahanje ponižal in hudobijo ljudstev pokoril, de bi se predeleč od njega ne odtegnile in ga v preveliki slepóti ne pozabile.

Zakaj zoperno je bilo kristjanskim ušesam slišati, ko so enoglasno terdili, de se nam v Evropi ni več lakote bati, kar smo velik dar krompirja od božje previdnosti prejeli, kér on povsod obilno rodi, kér mu gosence ne nagajajo, kér ga toča ne pobije, in ga tudi druge nadloge ne poškodvajo! i. t. d. Omolknilo bo zdaj takošno ošabno bahanje, kér letas je Bog óčitno pokazal, de je stradež v njegovi roki, de ga on oberne, kamur hoče, kjerkoli se mu pokorjenja potrebno zdi.

In de so bile ljudstva že zavoljo krompirja pokorjenja vredne, je óčitno, zakaj koliko dobriga krompirja je človeška lakomnost le v nesrečno žganje pokončala, in tako božjim otrokam dušno in telésno življenje kvarila!

Ali kako so bili že hribovci krompirja, kakor Izraelci v pušavi mane, presíti, de so ga zaničevaje kléli, namest de bi bili Bogá za-nj hvalili. — —

Tudi so ga nekteri že silo preobilo sadili, in tako desetnikom, kterim od zemljiš desetina po pravici gré, krivico delali, kér so jim po več krajih krompirjevo desetino gladko odrekli. Ali je bilo to práv? —

Ja zares so se že veliko let evropejske ljudstva dobro s krompirjem pasle in debelile, zató so pa tudi postale, kakor konj, ki obilo ovsá dobiva; zatorej jih Bog po svoji dobrotljivi módrosti hoče spét nekoliko iztrezniti in spametvati; in dokler on svojiga modriga naména vsaj po večim ne doseže, ne bodo vsi svetovani in priporočevani pripomočki, krompir gnjilobe obvarovati, clo nič izdali, kakor se je ob koleri godilo, ktere no-

bena straža vstaviti in vderžati ni móгла, dokler Bog ni hotel. Ravno taka se bo tudi krompirjevi bolezní péla, dokler Bog poboljšanja ljudstev vidil ne bo, in dokler s pomanjkanjem ne bodo zadosti spametvane, njegove darí práv čislati in v njih tudi njega ljubiti; po tem bomo pa spet po volji imeli dober krompir.

Tega se ne bojte, de bi nam ga Bog popolnoma za vselej odvzel, le ponižati in pokoriti nas hoče, in kadar bo zadosti, bo pa spet dobro po naši volji rodil, kar nam je v zastavo, kér še tudi nagnjiti krompir vesélo kalí.

— 1.

Dopis iz Zaplane.

24. Grudna.

V 52. listu Novic lanjskiga léta sim bil oznanil, de sim 10 trohljivih korúnov v zemljo zakopal v poskušnjo, kaj bodo v zemlji čez zimo storili.

Pomladi, ko smo začeli korún saditi, sim šel in skopal lanjsko jesen zakopane korúne, pa od desetih le samo eniga celiga, in družiga le mervico terdiga dobil; vsi drugi so pa zgnjili.

Na verti kraj odločim, pognojim, prekopljem in obá po samim vsadim; kmalo zelena iz tal pribodeta in lepo rasteta, sam ju okopljem, in ko bolj odrasteta, z zemljo ogernem; potem sta cvetla, pa jima je vse cvetje odpadlo, kakor sploh vsimu drugimu korúnu. — Teško sim čakal, kakó se bosta obnesla? V jeseni groba razkopljem, in glejte! od celiga dobim 8 korúnčkov — 2 sta bila debela kakor mešanekarji, 2 kakor orehi, in 4 kot lešniki; — med temi osméri korúni je bil en sam rujavkast, vsi drugi so pa bili práv lepo rumeni; od družiga vsiga gnjiliga sim pa le 2 — kot lešnika — dobil, pa tudi nad njima ni bilo nič trohljivosti zapaziti. Namenil sim bil vse desetere korúnčke v Ljubljano častiti c. k. kmetijski družbi na ogled poslati, kako so lepo rumeni bili, razun eniga; pa nerodnost je povsod domá! Varno sim jih v posodici v kleti na polici imel, in jih večkrat ogledval, ali kej rujavkasti prihajajo? pa so zmirej lepo rumeni ostali do konca Kozoperska. — 6. ali 7. Listopáda jih hočem zopet pogledati, pa... ni jih več; vprašam: kje so tisti krompirčki, ki so v kleti na polici bili? — ena kakor druga dekla odgovorí: jest jih nisim vidila, in tudi ne proč vergla?! — Hud sim bil, pa nič ni pomagalo.

Kjer je ves trohljiv korún vunder 9 lepo rumenih in samo eniga trohljiviga obrodil, upam — Bog daj, de bi se tudi zgodilo — de bo korún zopet v naših krajih rastel, kader bo Bog šibo korúnove kuge od nas odvernili; s to šibo nas hoče le boljšati in prepričati, kako velika dobrota je korún za ljudi in živino! — Kuga je po mojih mislih prišla čez korún, kot pred 10 leti kolera čez ljudi.

V naših hribih bodo prihodnje léto kmetje teško izhajali, kjer je le srednja letina za žito bila, korún je pa popolnoma zgnjil; — gostači bodo pa lakoto terpeli, kjer nimajo družiga ko malo zelja in répe.

Kjer letas korúna ni bilo, tudi špeha ne bo; oves in turšica sta predraga, de bi se z njima prešiči debelili, in takó bodo do noviga leta večidel že vsi poklani. Stari prešiči imajo od 60 funtov do centa špeha, pomladančki pa okoli pol centa.

Kakor je za plemena raznih žit dobro in včasih clo potrebno, séme premeniti, — iz naših hribov gredó k Savi okóli Medvod po oves za seme, ki se ene leta práv dobro obnaša, — ravno tako bo znabiti tudi s korúnam, de bo tréba za drugo seme skerbeti. Pa jest mislim, če se bo zima létas po stari navadi obnesla — to je — de se bo zemlja pod snegam odpočila, de bo zopet korún po stari navadi rastel. Dobro bi bilo, de bi zemlja zmerznila, de bi ozimno žito ne pognjilo, in miši